

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. inż. Adama HOFMANA

na temat:

BEZPIECZEŃSTWO PERSONALNE UŻYTKOWNIKÓW BRONI CZARNOPROCHOWEJ

Podstawę formalno-prawną opracowania niniejszej recenzji stanowi Umowa o dzieło nr 1141.128.2025.AM , zawarta w dniu 17.11.2025 r. w Kaliszu, pomiędzy Recenzentem a Uniwersytetem Kaliskim im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu, reprezentowanym przez Rektora, prof. dr. hab. n. med. i n. o zdr. Andrzeja Wojtyłę

WSTĘP

W Polsce można zauważyć trend zwiększania się zainteresowania bronią palną, mimo że jej posiadanie obwarowane jest wieloma obostrzeniami, w tym koniecznością wykonania badań psychologicznych, uzyskania pozwolenia na posiadanie broni oraz zapewnienia odpowiednich warunków jej przechowywania. Alternatywą dla miłośników broni palnej może być broń czarnoprochowa, której użytkowanie przez osoby fizyczne jest uregulowane w sposób dość liberalny. Broń czarnoprochowa to broń palna, w której do miotania pocisku wykorzystuje się proch czarny (lub jego substytuty), a nie nowoczesne prochy bezdymne. Zgodnie z ustawą o broni i amunicji na broń czarnoprochową wyprodukowaną przed 1885 r., lub jej nowoczesne repliki, nie wymaga się specjalnego zezwolenia, ani nawet zgłoszenia jej nabycia do instytucji państwowych. Nie są także wymagane od jej użytkowników badania lekarskie, badania psychologiczne ani specjalne przeszkolenia. Jedyne obostrzenie związane jest z prochem czarnym, który traktowany jest jako materiał wybuchowy i jego nabycie wymaga specjalnego pozwolenia.

Trudno jest oszacować dokładną liczbę użytkowników broni czarnoprochowej w Polsce, ponieważ żadna instytucja nie prowadzi statystyk w tym zakresie. Autor recenzowanej dysertacji ocenia, że może ich być kilkaset tysięcy, a jeszcze więcej samej broni,

ponieważ kolekcjonerzy mogą posiadać po kilka, a nawet kilkadziesiąt egzemplarzy. Skoro zatem nie jest wymagana żadne przygotowanie do nabycia broni czarnoprochowej, warto rozważyć, czy jej posiadanie może wiązać się z zagrożeniami dla jej użytkowników oraz osób postronnych. Doktorant w swoim narzędziu badawczym trafnie ujął pytanie o wiedzę, umiejętności i kompetencje użytkowników broni czarnoprochowej w relacji do wymagań bezpiecznego korzystania z broni czarnoprochowej. Choćby z tego powodu słuszne wydaje się zainteresowanie Doktoranta tą problematyką i podjęcie próby zbadania tego obszaru niewiedzy.

Reasumując powyższe wstępne rozważania należy uznać, że przesłanki zaprezentowane w przedstawionej do recenzji dysertacji, pod tytułem *Bezpieczeństwo personalne użytkowników broni czarnoprochowej*, wskazują na celowość podjętych badań i trafność problematyki.

OCENA MERYTORYCZNA

Dysertacja liczy 278 stron, składa się ze wstępu, rozdziału metodologicznego, trzech rozdziałów merytorycznych i zakończenia. Praca została zwieńczona bibliografią, spisem fotografii, rycin, tabel i wykresów oraz czterema załącznikami.

We wstępie Autor wprowadził w problematykę badawczą, słusznie podkreślając, że zjawisko posiadania broni czarnoprochowej w Polsce jest mało zbadane, choćby ze względu na brak statystyk odnośnie liczby jej użytkowników oraz posiadanych egzemplarzy broni. Brak jakichkolwiek obostrzeń w zakresie jej nabycia i użytkowania powoduje, że staje się ona coraz popularniejsza, a jej posiadacze mogą narazić się na niebezpieczeństwo, choćby z powodu braku elementarnej wiedzy o zasadach jej użytkowania. Rodzi się zatem pytanie o faktyczny poziom bezpieczeństwa użytkowników broni czarnoprochowej i ich świadomość o zaistniałych zagrożeniach i ryzykach.

Dalej autor omówił przyczynę podjęcia swych badań, podkreślając, że jego zamierzeniem było określenie stanu bezpieczeństwa personalnego użytkowników broni czarnoprochowej oraz uporządkowanie wiedzy na temat użytkowania tej broni. Autor zamierzał również wskazać propozycje parametryzowania broni czarnoprochowej do oceny stanu bezpieczeństwa jej użytkowników.

W ostatniej części wstępu Doktorant zaprezentował krótko treści poszczególnych rozdziałów.

Rozdział pierwszy ma charakter metodologiczny i wprowadzający do dalszych części pracy. Autor przedstawił uzasadnienie podjęcia problematyki badawczej, scharakteryzował

przedmiot i cel badań, wskazał główny problem badawczy, problemy szczegółowe oraz wysunął hipotezy badawcze. W dalszej części rozdziału przedstawił krytyczny przegląd literatury nauk o bezpieczeństwie, a zwłaszcza bezpieczeństwa personalnego użytkowników broni palnej, w tym czarnoprochowej. W końcowej części rozdziału Autor nakreślił organizację i przebieg swoich badań.

W **rozdziale drugim** przedstawiono istotę bezpieczeństwa personalnego oraz ryzyka mu towarzyszące. Autor skoncentrował się tu nad analizą teorii bezpieczeństwa. Zaprezentował pojęcie bezpieczeństwa, jego podział, wielowymiarowość oraz ewolucję nauk o bezpieczeństwie na przestrzeni ostatnich lat. W dalszej części Autor scharakteryzował bezpieczeństwo personalne, podkreślając jego wielowymiarowość i główne determinanty. Następnie podjął rozważania nad rolą aspektów prawnych, technicznych i etycznych w kształtowaniu bezpieczeństwa człowieka. W końcowej części rozdziału dokonał analizy ryzyka i potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa personalnego, definiowanych tu, jako naruszenie integralności fizycznej, psychicznej lub społecznej jednostki.

Rozdział trzeci poświęcono bezpieczeństwu użytkowników broni czarnoprochowej. W części początkowej przedstawiono tu historię broni czarnoprochowej a także współczesne zjawisko społecznego zainteresowania tego rodzaju bronią. Autor opisał materialną i kolekcjonerską wartość broni czarnoprochowej oraz przedstawił incydenty zagrożenia bezpieczeństwa użytkowników broni czarnoprochowej, mające miejsce w ostatnich latach w Polsce. W tym rozdziale także przeanalizowano kontekst prawny posiadania broni czarnoprochowej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem łatwości jej pozyskania i braku nadzoru instytucjonalnego. W dalszej części Autor omówił wyniki przeprowadzonego sondażu diagnostycznego i obserwacji.

Czwarty rozdział zawiera analizę sposobów szacowania stanu zużycia broni czarnoprochowej oraz doboru urządzeń pomiarowych. Autor opisał tu wpływ zużycia fizycznego elementów broni czarnoprochowej na bezpieczeństwo jej użytkownika. Dalej przedstawił metody oceny stanu technicznego broni, dzieląc je na dwa komplementarne podejścia badawcze, to jest ocenę organoleptyczną oraz laboratoryjny proces pomiarowy. Następnie zaprezentował konkretne rozwiązania pomiarowe wraz z charakterystyką urządzeń i narzędzi, które mogą wspomagać proces pomiarowy. Istotną wartością tej części pracy jest przykładowa procedura pomiarowa, umożliwiającej kompetentną ocenę stanu technicznego broni czarnoprochowej, stanowiąca oryginalne rozwiązanie Doktoranta. Wskazana procedura może też służyć do wyceny wartości broni czarnoprochowej, zwłaszcza historycznych egzemplarzy, wyprodukowanych przed 1885 r.

Zakończenie pracy należy raczej nazwać jej podsumowaniem. Doktorant niepotrzebnie jeszcze raz powtórzył tu główne tezy badawcze, nie próbując wysnuwać uogólnionych wniosków końcowych, które zaprezentował w szczegółach w rozdziale czwartym. Zazaczył, że osiągnął założony cel teoretyczny pracy, którym była identyfikacja i usystematyzowaniu determinantów bezpieczeństwa użytkowników broni czarnoprotekowej, oraz praktyczny – to jest wskazanie rozwiązań służących ocenie stanu broni i ograniczaniu ryzyka jej użytkowania. Nie pokusił się jednak o uzasadnienie i generalizację swoich twierdzeń, uważając, że rozważania z czwartego rozdziału są wystarczające w tej kwestii. Autor podkreślił jedynie, że bezpieczeństwo osobiste użytkowników broni czarnoprotekowej to stan zapewniający ochronę jednostki przed zagrożeniami płynącymi z użytkowania tego rodzaju broni.

Zwieńczeniem pracy jest bogata bibliografia, podzielona na dokumenty i akty prawne, wydawnictwa zwarte i artykuły w czasopiśmie oraz pozycje internetowe. Ogółem w swojej pracy Doktorant opiera się na 94 publikacjach zwartych i artykułach w języku polskim i angielskim, 22 dokumentach i aktach prawnych i 93 pozycjach internetowych i innych wydawnictwach. Zgromadzona bibliografia jest aktualna i wystarczająco prezentująca problematykę bezpieczeństwa personalnego w aspekcie użytkowania broni czarnoprotekowej, co dodaje wartości naukowej i użytecznej rozprawy.

Nie ulega wątpliwości, że przedstawiona do recenzji dysertacja ma sporo cech użytkowych, wnosząc nową wiedzę i podając praktyczne rozwiązania istotne dla użytkowników broni czarnoprotekowej. Zdaniem recenzenta jednym z najwartościowszych elementów jest tabela 8, przedstawiona w rozdziale czwartym, na s. 181, w której Doktorant przedstawił szczegółową ocenę organoleptyczną broni czarnoprotekowej. Autor wyróżnił tu sześć obszarów oceny broni, opisując szczegółowo, jak należy je zbadać. Wadą tego sposobu jest jednak fakt, że do jego realizacji potrzebna jest obszerna wiedza na temat broni, której może brakować przeciętnemu użytkownikowi. Niemniej, nawet osoba nieprzygotowana do oceny, postępując zgodnie ze wskazaniem tabeli, jest w stanie w miarę prawidłowo oszacować stan broni, a co za tym idzie, stan bezpieczeństwa jej użytkownika. Autor podkreślił, może nieco na wyrost, ponieważ podobne procedury stosuje się dla nowoczesnej broni palnej, że zaprezentowana przez niego procedura stanowi nowatorską propozycję diagnostyki broni czarnoprotekowej. Bez względu na to wskazana metoda diagnostyczna jest komplementarna i stanowi znakomitą podstawę do skutecznych badań stanu broni czarnoprotekowej.

Na s. 227 Doktorant przedstawił kluczowe elementy procedury badania stanu broni. Zaliczył do nich oględziny broni, pomiar geometrii jej kluczowych komponentów,

nieinwazyjne badania mikroskopowe oraz testy poligonowe, co także stanowi wartościowe rozwiązanie praktyczne do badań broni.

W rozdziale czwartym przedstawiono kluczowe dla badań wnioski, które stanowią o wartości dysertacji. Autor zaznaczył tu słusznie, że bezpieczeństwo użytkownika broni czarnoprochowej uzależnione jest od wielu czynników, a w tym stanu technicznego broni oraz uwarunkowań prawnych i kulturowych.

Układ pracy jest spójny i logiczny, zaprezentowane treści zostały równomiernie podzielone na rozdziały i podrozdziały, które stanowią celową próbę odpowiedzi na postawione we wstępie pytania szczegółowe. Przedstawione myśli Doktoranta są czytelne i zrozumiałe oraz stanowią logiczny wywód. Doktorant posługuje się dość sprawnie językiem naukowym, wykorzystuje prawidłową terminologię, jest konsekwentny w nazewnictwie, skrótach i opisach rysunków. Pozytywnym aspektem jest brak poważnych błędów interpunkcyjnych, chociaż sporadycznie występują błędy korekcyjne i stylistyczne, które jednak nie obniżają znacząco wartości opracowania. Świadczy to o umiejętności sprawnego posługiwania się przez Autora pisanyim językiem naukowym oraz sporym wysiłku włożonym w redakcję i korekcję opracowania.

Pomimo tak pozytywnej oceny poziomu pisarskiego opracowania, należy także wskazać pewne negatywne maniere językowe Doktoranta, które momentami mogą razić uważnego czytelnika. Przykładową manierą językową jest nadużywanie związku frazeologicznego „pochylać się nad czymś”. Na s. 208 czytamy: „...pochylając się nad rozwiązaniem zaprezentowanego powyżej problemu badawczego dotyczącego oceny zużycia eksploatacyjnego broni palnej, a w tym przede wszystkim krótkiej, zdaniem autora ustalono, co następuje...”. Natomiast na s. 18 Autor pisze, że „...w szerszym kontekście naukowo-badawczym pochylenie się nad problematyką bezpieczeństwa personalnego, postrzeganego przez pryzmat zagrożeń wynikających z wykorzystania broni czarnoprochowej i jej replik, mieści się zdaniem autora w obszarze potrzeb dyscypliny nauki o bezpieczeństwie”. Z kolei na s. 208 Doktorant twierdzi, że „...pochylając się nad rozwiązaniem zaprezentowanego powyżej problemu badawczego dotyczącego oceny zużycia eksploatacyjnego broni palnej, a w tym przede wszystkim krótkiej, zdaniem autora ustalono, co następuje”. Abstrahując od słabego stylu cytowanych zdań, należy podkreślić, że nadużywanie tego związku w dysertacji przez Autora świadczy o jego złej interpretacji lub niezrozumieniu. Związek frazeologiczny „pochylić się na czymś” używany jest potocznie na oznaczenie zwykłego zajmowania się tematem, może być odbierany, jako pretensjonalny i napuszony. Na pewno nie jest językiem naukowym, choć niestety jest bardzo często spotykany w tekstach o charakterze akademickim,

formalnym i publicystycznym. Autor powinien raczej "przeanalizować problem", "zbadać zagadnienie", "podać analizie" lub też "skoncentrować się na czymś".

Doktorantowi zdarzają się sporadyczne błędy logiczne we wnioskowaniu i uogólnianiu. Na przykład na s. 92 Doktorant twierdzi, że „...bezsprzecznie ustalono zatem, że zmiana nastawienia społeczeństwa odnośnie broni i zasadności jej posiadania, przekłada się w ostatnich latach na znaczny wzrost wnioskowania o pozwolenia i zakupu broni, co z kolei powoduje również zwiększenie zainteresowania bronią czarnoprochową”. Wyrażenie „wzrost wnioskowania” samo w sobie jest związkiem niesprawnym językowo, ponieważ może wzrastać liczba wniosków, a poza tym, jak „wzrost wnioskowania” o pozwolenie i zakup broni może zwiększać zainteresowanie bronią czarnoprochową? Wzrost zainteresowania bronią czarnoprochową jest raczej skutkiem zwiększenia ogólnego zainteresowania społeczeństwa posiadaniem broni, co zresztą Autor wykazał w swoich badaniach, opisanych w rozdziale trzecim.

Autorowi przytrafiają się też zdania potoczne i błędne gramatycznie, np. na s. 16 pisze, że „karabin nie kupi się poniżej kwoty 3 000 zł.” Na stronie 211 niepoprawnie używa potoczizmu „wydaje się być” pisząc, że „...wydaje się być wówczas utrudnione.” Poprawna forma to „wydaje się utrudnione”. Na s. 218 czytamy, że „zmiany eksploatacyjne okazały się być nieznaczące” zamiast „okazały się nieznaczące”. Na szczęście przytoczone powyżej usterki językowe są nieliczne, a recenzent wskazuje je Doktorantowi w celu unikania ich w przyszłej pracy badawczej.

O dużej wartości pracy stanowią też liczne dane statystyczne, przedstawione w postaci wykresów i tabel. Zdarzają się jednak Doktorantowi drobne błędy w ich opisie. Np. na wykresie 7, przedstawionym na s. 86, Autor nie zaznaczył, jakiej wartości dotyczą wskazane liczby na osi pionowej. Nie wiadomo, czy dane podane są w tysiącach (raczej tak), czy też milionach.

Nie ulega wątpliwości, że praca wpisuje się tematycznie w dyscyplinę nauk o bezpieczeństwie, co potwierdzają przedstawione niżej założenia badawcze. Realizując badania w zakresie bezpieczeństwa personalnego Doktorant w rozdziale drugim zaprezentował założenia teoretyczne nauk o bezpieczeństwie, a przede wszystkim przedstawił problematykę bezpieczeństwa personalnego, jako przedmiotu badań nauk o bezpieczeństwie. Pokróćce opisał złożoność i determinanty bezpieczeństwa personalnego oraz instytucjonalne normy jego organizacji.

Autor słusznie stwierdza, że źródłem zagrożeń bezpieczeństwa personalnego użytkowników broni czarnoprochowej są czynniki techniczne oraz behawioralne. Nieprawidłowe obchodzenie się z bronią przez użytkownika prowadzi do zwiększenia ryzyka

wystąpienia zranień a nawet wypadków śmiertelnych. Wskazuje także, że brak obwarowań prawnych oraz procedur pozyskiwania pozwolenia na posiadanie broni czarnoprochowej także może przyczynić się do osłabienia poziomu bezpieczeństwa jej użytkowników.

Dokonując oceny merytorycznej dysertacji należy podkreślić, że spełnia ona wymagania stawiane pracom naukowym na tym poziomie, tematycznie wpisuje się w dyscyplinę nauk o bezpieczeństwie, a ujęcie teoretyczne problematyki bezpieczeństwa personalnego, zaprezentowane w rozdziale drugim, pozwala na stwierdzenie, że rozprawa doktorska prezentuje dobry poziom ogólnej wiedzy teoretycznej pana Adama Hofmana w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

OCENA METODOLOGICZNA

W rozdziale pierwszym Doktorant opisał szczegółowo proces badawczy, w wyniku którego powstała dysertacja. Autor uzasadnia wybór tematu bezpieczeństwa personalnego użytkowników broni czarnoprochowej swoim zainteresowaniem bronią, ale przede wszystkim luką w wiedzy związanej z całościowym zjawiskiem zainteresowania bronią czarnoprochową w Polsce. Autor podkreślił, że szczególnie istotny jest brak unormowań prawnych związanych z jej posiadaniem i użytkowaniem, co może powodować, że posiadaczami tej broni mogą zostać osoby całkowicie nieprzygotowane do jej użytkowania, a przez to narażające się na niebezpieczeństwo. Jak wskazuje, „broń czarnoprochowa wymaga od użytkownika swoistej dyscypliny, przestrzegania rytuału ładowania broni i dbania o jej stan. Niefrasobliwe podejście może przerodzić się dla strzelca, jak i osób postronnych, w kontuzje, trwałe uszczerbek na zdrowiu czy nawet śmierć”. Przytoczone przez Doktoranta argumenty potwierdzają w pełni celowość podjęcia badań i uznania wyników badań, jako oryginalne uzupełnienie wiedzy teoretycznej i praktycznej w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

Przedmiotem badań przedstawionej do recenzji dysertacji było bezpieczeństwo personalne w kontekście zagrożeń wynikających z korzystania z broni czarnoprochowej, oryginalnych konstrukcji i jej replik. **Celem głównym badań** było, jak Autor dość niefortunnie stwierdza, „nakreślenie wsparcia bezpieczeństwa personalnego użytkowników broni”. Przez to zdanie recenzent rozumie, że Doktorant w wyniku swoich badań chciał zwiększyć poziom bezpieczeństwa użytkowników broni czarnoprochowej, co zresztą mu się udało osiągnąć przez opracowanie procedury badania broni oraz postępowania z nią w czasie jej użytkowania. Niemniej sformułowanie, w sposób lakoniczny i ogólny, jak wyżej przytoczono, głównego celu rozprawy, nie podnosi jej walorów naukowych, a wręcz niestety obniża ocenę poziomu metodyki badań.

Na szczęście do tak ogólnie sformułowanego celu Doktorant określił **cel teoretyczny**, którym było uporządkowania wiedzy na temat bezpieczeństwa personalnego użytkowników broni czarnoprochowej oraz **cel pragmatyczny**, jakim było określenie procedury szacowania i wykorzystania metod metrologicznych do parametryzowania broni czarnoprochowej i jej replik w kontekście zwiększenia bezpieczeństwa personalnego jej użytkowników. Recenzent uznaje obydwie cele za prawidłowe i poprawnie sformułowane.

Jako **główny problem badawczy** Doktorant założył pytanie: „Jak wspomóc bezpieczeństwo personalne użytkowników broni czarnoprochowej oraz szacować jej parametry?” Autor poruszył tu sprawę zwiększenia poziomu bezpieczeństwa personalnego osób posiadających broń czarnoprochową, dodając od razu problem szacowania jej parametrów, który dla postronnego czytelnika może nie mieć związku z bezpieczeństwem. Problem badawczy jest dość ogólny i z pozoru niespójny w swej treści, chociaż na szczęście w toku badań Autor jasno charakteryzuje rolę procesu szacowania stanu broni w bezpieczeństwie jej użytkownika. Tak szeroko postawiony problem badawczy uzupełnił trzema **pytaniami szczegółowymi**, dotyczącymi determinantów bezpieczeństwa personalnego i ryzyka towarzyszącego użytkownikom broni czarnoprochowej, specyfiki komponowania bezpieczeństwa użytkownika broni czarnoprochowej oraz szacowania stanu broni czarnoprochowej, jej zużycie i wyceny. Główny problem badawczy jest spójny z celem pracy, natomiast założone problemy szczegółowe są prawidłowe i merytorycznie mieszczą się w obrębie problemu głównego, stanowiąc jego rozwinięcie.

W dalszej części rozdziału Doktorant przedstawił dość ogólną **hipotezę główną**, którą sformułował na podstawie wyników badań wstępnych i analizy literatury specjalistycznej. Autor pisze w niej, że „istotę bezpieczeństwa personalnego i ryzyka towarzyszące łączyć należy z prawidłowym pojmowaniem potrzeb jednostki i definiowaniem personalizacji. Złożoność i determinanty bezpieczeństwa personalnego człowieka powiązane są z instytucjonalnymi normami porządkującymi i unormowaniami formalnymi, które nie uwzględniają specyfiki komponowania bezpieczeństwa użytkowników broni czarnoprochowej. Stan ten można zneutralizować, wykorzystując odpowiednio dobrane metody i urządzenia pomiarowe służące koniecznemu szacowaniu jakości eksploatacyjnej broni, a tym samym jej wartości materialnej”.

Hipotezy szczegółowe Doktorant sformułował w następujący sposób: „...pojęcie bezpieczeństwa jednostki i definiowanie personalizacji jest zagadnieniem złożonym i wymagającym pochylenia się (sic!) nad determinantami o charakterze identyfikującym i instytucjonalnie poziomującym. Groźba wystąpienia szkody personalnej uzależniona jest od różnych sposobów zabezpieczeń, ubezpieczeń, norm prawnych i porządkowych. Specyfika

komponowania bezpieczeństwa użytkownika broni czarnoprochowej uzależniona jest od zróżnicowanych form posiadania takiego sprzętu, odniesienia do materialnych i kolekcjonerskich walorów oraz powiązanych z tym zagrożeń i prawnego umocowania. Szacowanie stanu zużycia broni czarnoprochowej powiązane jest z szeregiem odrębności eksploatacyjnych, konstrukcyjnych i produkcyjnych. Wartość broni czarnoprochowej jest polaryzacyjnie różnicowana. Wycena takiej broni i orzecznictwo skalowo-interpretacyjne nie posiada umocowań pomiarowych. Braki te można zneutralizować za pomocą propozycji modyfikująco uzupełniających odpowiednio dobranej infrastruktury metrologicznej”. Należy zaznaczyć, że tak sformułowane hipotezy szczegółowe są mało precyzyjne i dość niejednoznaczne. Trudno na przykład zrozumieć sformułowanie „zneutralizować za pomocą propozycji modyfikująco uzupełniających odpowiednio dobranej infrastruktury metrologicznej”. Niemniej nie ulega wątpliwości, że hipotezy szczegółowe stanowią rozwinięcie hipotezy głównej i stanowią próbę odpowiedzi na problemy szczegółowe. Recenzent uznaje je więc za prawidłowe.

Reasumując założenie metodologiczne pracy należy podkreślić, że najistotniejsze jest, że Doktorantowi udało się zachować spójność celu badań z założonymi problemami badawczymi, w tym pytaniem głównym i pytaniami szczegółowymi, co świadczy o konsekwencji i spójności założeń badawczych. Przedstawione hipotezy nie są szczególnie odkrywcze i rozbudowane, ale stanowią dla Doktoranta podstawę do badań właściwych i swoisty drogowskaz, pozwalający mu konsekwentnie zmierzać do zrealizowania celów podjętej dysertacji i wyjaśnienia założonych problemów badawczych.

Na potrzeby założeń badawczych Autor posłużył się teoretycznymi i empirycznymi **metodami badawczymi**. Podstawowymi metodami teoretycznymi wykorzystanymi przez Doktoranta były krytyczna analiza literatury przedmiotu, abstrahowanie, wnioskowanie dedukcyjne oraz indukcyjne. Istotne w badaniach Doktoranta okazały się metody empiryczne, w postaci sondażu diagnostycznego, obserwacji niestandardyzowanej oraz eksperymentu laboratoryjnego. Pozwoliły one zweryfikowanie postawionych hipotez i odpowiedzi na założone pytania badawcze.

W części końcowej rozdziału metodologicznego Doktorant przedstawił etapy badań nad bezpieczeństwem użytkowników broni czarnoprochowej, prezentując szczegółowo narzędzie badawcze, jakim był dla niego kwestionariusz ankiety, w którym zawarł wszystkie istotne dla uzyskania prawidłowych wyników badań pytania, związane z bezpieczeństwem personalnym w kontekście posiadania broni palnej i czarnoprochowej. Oprócz tego narzędzia Autor wykorzystał technikę wywiadu eksperckiego sformalizowanego oraz metodę obserwacji

uczestniczącej i nieuczestniczącej. W załącznikach przedstawił kwestionariusz ankiety, kwestionariusz wywiadu eksperckiego oraz arkusz obserwacji. Recenzent uznaje przyjęte metody i procedury badawcze za prawidłowe i wystarczająco udokumentowane.

Opisując swój proces badawczy Doktorant poświęcił dużo uwagi wykorzystanym w badaniach materiałom źródłowym. Przedstawił i scharakteryzował bogatą literaturę naukową, związaną z dyscypliną nauk o bezpieczeństwie. Pozycji ściśle związanych z bronią czarnoprochową przedstawił tylko kilka w języku polskim, pomijając zupełnie literaturę obcojęzyczną, której treść związana z użytkowaniem tej broni w wybranych państwach mogłaby stanowić wartościowe porównanie. Na uznanie zasługuje fakt zgromadzenia i wykorzystania w badaniach aktualnych dokumentów prawnych, normujących aspekty związane z bezpieczeństwem personalnym i użytkowaniem broni palnej na świecie i w kraju. Mimo pewnych zastrzeżeń do kompletności zebranej literatury, nie ulega wątpliwości, że Doktorant swoje badania oparł na podstawie aktualnej i wiarygodnej literatury specjalistycznej, głównie polsko i angielskojęzycznej, co pozwala potwierdzić dużą wartość uzyskanych wniosków naukowych.

Na podstawie przedstawionych założeń badawczych oraz przyjętych metod i narzędzi badawczych można stwierdzić, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez pana mgr. inż. Adama Hofmana.

PROBLEMY DO WYJAŚNIENIA

W dysertacji poruszono bardzo wiele problemów dotyczących bezpieczeństwa personalnego. Broń czarnoprochowa ma dualistyczny wpływ na bezpieczeństwo personalne jej użytkowników – może je zwiększać w pewnych kontekstach, ale jednocześnie wiąże się ze specyficznymi zagrożeniami, które wymagają dużej odpowiedzialności. W związku z trudnością interpretacji kilku przedstawionych myśli zaprezentowanych w dysertacji, proszę Doktoranta o ustosunkowanie się do następujących kwestii:

1. Co to jest bezpieczeństwo personale, jakie ma wymiary oraz czym się różni bezpieczeństwo personalne od poczucia bezpieczeństwa przez jednostkę?
2. W jaki sposób posiadanie broni czarnoprochowej wpływa na poczucie bezpieczeństwa jej użytkownika?
3. Jakie są zalecenia Doktoranta w sprawie uregulowania prawnego i proceduralnego posiadania broni czarnoprochowej w Polsce?

WNIOSKI KOŃCOWE

Bez wątplenia recenzowana rozprawa doktorska przedstawia oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Doktorant uzyskał wiele istotnych wniosków, które mogą być wykorzystywane w aspekcie użytkowania broni czarnoprochowej, ale także i nowoczesnej broni palnej. W tym aspekcie dysertację można zaliczyć do opracowań użytkarnych. Praca opracowana jest na dobrym poziomie metodologicznym i merytorycznym, wpisując się istotnie w dyscyplinę nauk o bezpieczeństwie. Doktorant wykazał się pracowitością i rzetelnością podczas gromadzenia i opracowywania treści związanych z badaną problematyką, prezentując samodzielność i dojrzałość naukową.

Doktorant skonkludował słusznie, że bezpieczeństwo użytkowników broni czarnoprochowej zależy w głównej mierze od jej stanu technicznego oraz poziomu wiedzy i umiejętności w obchodzeniu się z nią podczas eksploatacji, ale także od uwarunkowań prawnych i kulturowych w państwie. Doktorant przedstawił oryginalne rozwiązania związane z badaniem stanu technicznego broni, które mogą być wykorzystane w praktyce. Warto także wziąć pod uwagę jego wnioski i zalecenia związane z uporządkowaniem stanu prawnego posiadania broni czarnoprochowej i usankcjonowania procesu jej pozyskiwania, choćby poprzez rejestrację jej użytkowników dla celów statycznych i szkoleniowych.

Biorąc pod uwagę powyższe treści należy jednoznacznie podkreślić, że **przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego a zaprezentowane wnioski mogą zostać wykorzystane w sferze gospodarczej i społecznej.**

Reasumując należy jasno stwierdzić, że rozprawa naukowa nt. *Bezpieczeństwo personalne użytkowników broni czarnoprochowej* spełnia wymogi Ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 poz. 1852 z póź. zm.), zatem wnoszę o dopuszczenie Pana mgr. Adama Hofmana do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Nobert Siefert
29.12.2025 r.

